

СЪВЕТ НА ЕВРОПА
КОМИТЕТ НА МИНИСТРИТЕ

Препоръка Rec(2003)3
на Комитета на министрите до държавите-членки
относно балансираното участие на жените и на мъжете
във вземането на решения в политическия и в обществения живот

*(Приета от Комитета на министрите на 12 март 2003 г.
на 831 заседание на Комитета на постоянните представители)*

Комитетът на министрите, съгласно чл. 15.b от Статута на Съвета на Европа,

Вземайки предвид, че жените съставляват повече от половината от населението и електората на държавите-членки на Съвета на Европа, но продължават да бъдат значително по-слабо представени във вземането на решения в политическия и в обществения живот в голяма част от държавите-членки;

Вземайки предвид, че въпреки наличието на равенство *de jure*, разпределението на властта, отговорностите и достъпът до икономически, социални и културни ресурси между жените и мъжете все още са много неравни поради доминирането на преобладаващи традиционни социално определени роли на половете;

Съзнавайки, че функционирането на изборните системи и политическите институции, включително политическите партии, може да затрудни участието на жените в политическия и в обществения живот;

Отчитайки, че балансираното участие на жените и на мъжете във вземането на решения в политическия и в обществения живот е въпрос на пълноценно упражняване на човешките права и на социална справедливост, и е необходимо условие за по-доброто функциониране на демократичното общество;

Отчитайки, че осъществяването на балансирано участие на жените и на мъжете във вземането на решения в политическия и в обществения живот би довело до по-добро и по-ефективно провеждане на политиката чрез преформулиране на политическите приоритети и чрез поставяне на нови въпроси на политическата сцена, както и до подобряване на качеството на живота на всички;

Отчитайки, че балансираното участие на жените и на мъжете във вземането на решения в политическия и в обществения живот е необходимо за развитието и изграждането на Европа, основана на равенство, социално сближаване, солидарност и спазване на човешките права;

Припомняйки декларацията, приета на 2-та Среца на високо равнище на Съвета на Европа (Октомври 1997 г.), на която държавните и правителствени ръководители на Съвета на Европа подчертаха “важността на по-балансирано представителство на мъжете и жените във всички сектори на обществото, включително и в политическия живот”, и призоваха към “продължаващ напредък с оглед постигането на ефективно равенство на възможностите между жените и мъжете”;

Вземайки предвид *Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи* (1950 г.) и протоколите към нея;

Вземайки предвид *Европейската социална харта* (1961 г.), *ревизираната Европейската социална харта* (1996 г.) и *Допълнителния протокол към Европейската социална харта*, предвиждащ система за колективни жалби (1995 г.);

Вземайки предвид документите, приети на Европейската министерска конференция по човешките права в Рим през 2000 г.;

Вземайки предвид следните препоръки на Комитета на министрите до държавите-членки на Съвета на Европа: *Препоръка № R(85)2 относно правната защита срещу полово дискриминация*; *Препоръка № R(96)5 относно съвместяването на трудовия и семейния живот* и *Препоръка № R(98)14 относно мейнстиминга на равенството на половете*;

Вземайки предвид следните документи, приети от Парламентарната асамблея: *Препоръка 1229 (1994) относно равенството на правата между жените и мъжете*; *Препоръка 1269 (1995) относно постигането на реален напредък по отношение правата на жените от 1995 г. нататък* и *Препоръка 1413 (1999) относно равното представителство в политическия живот*;

Вземайки предвид Всеобщата декларация за правата на човека и Международния пакт за граждански и политически права на Организацията на обединените нации;

Припомняйки *Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените* (CEDAW, 1979 г.), и особено чл. 7 и 8 от нея;

Припомняйки също така ангажиментите по Пекинската платформа за действие, както и Договорените заключения на Специалната сесия на Генералната асамблея на ООН през 2000 г. (Пекин+5);

Отчитайки, че демокрацията вече не може да продължава да пренебрегва компетентността, уменията и съзидателността на жените, а трябва да започне да отчита въпросите на равенството на половете и да включва жени с различни компетентности и на

различна възраст във вземането на решения в политическия и в обществения живот на всички равнища;

Съзнавайки голямата приоритетност, която Съветът на Европа отдава на насърчаването на демокрацията и човешките права,

Препоръчва на правителствата на държавите-членки:

I. да се ангажират да насърчават балансираното представителство на жените и на мъжете като признаят публично, че равното споделяне на властта за вземане на решения между жените и мъжете с различни компетентности и на различна възраст укрепва и обогатява демокрацията;

II. да защитават и насърчават равните граждански и политически права на жените и на мъжете, включително кандидатирането за постове и свободата на сдружаване;

III. да гарантират, че всички жени и мъже могат да упражняват своето индивидуално право на глас и за тази цел да предприемат всички необходими мерки за премахването на практиката на семейно гласуване;

IV. да направят преглед на законодателството и практиката си за да гарантират, така щото стратегиите и мерките, предвидени в тази препоръка, да се прилагат и изпълняват;

V. да насърчават специални мерки за стимулиране и подкрепа на волята на жените да участват във вземането на решения в политическия и в обществения живот;

VI. да обсъдят определянето на цели, обвързани с времеви график с оглед постигане балансирано участие на жените и на мъжете във вземането на решения в политическия и в обществения живот;

VII. да осигурят свеждането до знание на тази препоръка до всички заинтересовани политически институции и до обществените и частните организации, в частност до националните парламенти, местните и регионалните власти, политическите партии, държавните служители, публичните организации и организациите с публично участие, предприятията, синдикатите, организациите на работодателите и неправителствените организации;

VIII. да наблюдават и оценяват напредъка в постигането на балансирано участие на жените и на мъжете в политическия и в обществения живот, и да докладват редовно на Комитета на министрите относно предприетите мерки и постигнатия напредък в тази област.

Приложение към Препоръка Rec(2003)3

За целите на тази препоръка балансирано участие на жените и на мъжете означава, че представителството, било то на жените или на мъжете, във всеки орган, вземащ решения в политическия и в обществения живот, не може да бъде под 40%.

На тази основа правителствата на държавите-членки се приканват да обмислят следните мерки:

А. Законодателни и административни мерки

Държавите-членки следва:

1. да обмислят конституционни и/или законодателни промени, включително позитивни мерки, които биха улеснили по-балансирано участие на жените и на мъжете във вземането на решения в политическия и в обществения живот;
2. да приемат административни мерки, така щото официалният език да отразява балансираното споделяне на властта между жените и мъжете;
3. да обмислят приемането на законодателни реформи за въвеждане на паритетни прагове за избори на местно, регионално, национално и наднационално равнище. Където съществуват пропорционални листи, да обмислят въвеждането на “цип” системи;
4. да обмислят прилагането на мерки чрез публичното финансиране на политическите партии, с оглед насърчаването им да развият равенството на половете;
5. ако избирателните системи влияят отрицателно на политическото представителство на жените и на мъжете, такива системи да бъдат адаптирани или реформирани за насърчаване на балансирано представителство на жените и на мъжете;
6. да обмислят приемането на подходящи законодателни мерки, насочени към ограничаване на едновременното заемане на няколко избираеми политически поста;
7. да приемат подходящо законодателство и/или административни мерки за подобряване на условията на труд на избраните представители на местно, регионално, национално и наднационално равнище за да се гарантира по-демократичен достъп до избираеми органи;
8. да приемат законодателни и/или административни мерки за подкрепа на избраните представители при съвместяване на семейните и обществените им задължения и, в частност, за насърчаване на парламентите и местните и регионалните органи да осигуряват така щото техните програми и работни методи да позволяват избраните представители от двата пола да съвместяват своя трудов и семеен живот;

9. да обмислят приемането на подходящи законодателни и/или административни мерки за осигуряване на балансирано представителство на жените и на мъжете при всички назначения в обществени комитети, извършени от министър или от правителството;
10. да осигурят балансирано представителство на жените и на мъжете на постове и длъжности, персоналният състав на които се номинира от правителството или от други публични органи;
11. да гарантират, така щото процесът на подбор и назначаване на водещи постове във вземането на решения в обществения живот да е съобразен с равенството на половете и да е прозрачен;
12. да направят публичната администрация пример както по отношение на балансирано разпределение между жените и мъжете на управленческите постове, така и по отношение на равенството на жените и на мъжете в развитието на кариерата;
13. да обмислят приемането на законодателни и/или административни мерки за осигуряване на балансирано представителство на жените и на мъжете във всички национални делегации в международните организации и на международните форуми;
14. да обръщат нужното внимание при назначаване на представители в международните посреднически и преговарящи комитети, особено в миротворческия процес или при уреждането на конфликти;
15. да обмислят предприемането на законодателни и/или административни мерки, насочени към насърчаване на работодателите и осигуряване на подкрепа за тях, и позволяващи на участващите във вземането на решения в политическия и в обществения живот да имат правото да отсъстват от работа, без да бъдат наказвани;
16. да изградят, където е необходимо, да подкрепят и да укрепват работата на националния механизъм за равенство по отношение на балансираното участие в политическия и в обществения живот;
17. да насърчат парламентите на всички равнища да изградят парламентарни комисии или делегации за женските права и равните възможности, и да отчитат въпросите на равенството на половете във всички аспекти на тяхната работа;

В. Съпътстващи мерки

Държавите-членки трябва:

18. да подкрепят с всички подходящи мерки програмите, насочени към стимулиране на балансираното участие на жените и на мъжете в политическия живот и във вземането на решения в обществения живот, по инициатива на женските организации и на всички организации, занимаващи се с равенството на половете;

19. да обмислят изграждането на банка данни за жени, желаещи да служат на политически и обществени управленски постове;
20. да подкрепят и развиват политическите действия на жените, като предоставят на жените, избрани за представители, възможността да изградят мрежи на местно, регионално, национално и международно равнище;
21. да развиват и подкрепят наставнически програми, обучение за изграждане на доверие, лидерство и общуване с медиите за жени, възнамеряващи да навлязат във вземането на решения в политическия и в обществения живот;
22. да насърчават обучение за жени - кандидати и избрани представители за използване на информационните и комуникационните технологии;
23. да включат в училищните програми образователни и обучителни дейности, насочени към повишаване чувствителността на младите хора по отношение на равенството на половете и подготовката им за демократично гражданство;
24. да насърчават участието на младите хора, особено на младите жени, в сдружения, които да им позволят да придобият опит, знания и умения, приложими в областта на институционалното и особено в политическото участие;
25. да насърчават младежките организации да осигуряват балансирано участие на жените и на мъжете в структурите за вземане на решения;
26. да насърчават по-голямото включване на етнически и културни малцинства и особено на жените от тези малцинства във вземането на решения на всички равнища;
27. да информират политическите партии относно различни стратегии, използвани в отделните страни за насърчаване на балансираното участие на жените и на мъжете в избираемите органи; да ги насърчават да приложат една или повече от тези стратегии и да насърчават балансираното участие на жените и на мъжете на управленски постове в партийните структури;
28. да подкрепят програмите по инициатива на социалните партньори (организациите на работодателите и на работниците) за насърчаване на балансирано участие на жените и мъжете на отговорни и управленски постове в техните структури, и в контекста на колективното договаряне;
29. да насърчават предприятията и сдруженията да осигурят балансирано представителство на жените и на мъжете в техните органи за вземане на решения, в частност онези предприятия и сдружения, субсидирани за предоставяне на обществени услуги или изпълняващи обществени политики;

30. да насърчават кампании, насочени към широката общественост за повишаване на чувствителността по отношение на важноста на балансираното представителство на жените и на мъжете във вземането на решения в политическия и в обществения живот като предпоставка за истинска демокрация;
31. да насърчават кампании, насочени към стимулиране на споделяне на отговорностите на жените и на мъжете в личната сфера;
32. да насърчават кампании, насочени към конкретни групи, в частност към политици, социални партньори и към онези, които набират и номинират хора участие в политическия и в обществения живот, с оглед тяхното запознаване с важноста на балансираното представителство на жените и на мъжете във вземането на решения в политическия и в обществения живот;
33. да организират интерактивни семинари по равенството на половете за ключовите хора в обществото, като лидери и служители на ключови позиции, за да ги запознаят с важноста на балансираното участие на жените и на мъжете на всички равнища на вземане на решения;
34. да подкрепят неправителствените организации и изследователските институти, които провеждат изследвания върху участието на жените във вземането на решения и отражението върху процеса и средата на вземане на решения;
35. да провеждат изследвания върху разпределението на гласовете съгласно общественото мнение за определяне на моделите на гласуване на жените и на мъжете;
36. да насърчават изследвания върху пречките, които могат да зъпрепятстват участието на жените във вземането на решения в политическия и в обществения живот на различни равнища, и да публикуват резултатите;
37. да насърчават изследвания върху участието на жените във вземането на решения в социалния и доброволния сектори;
38. да насърчават изследвания от гледна точка на равенството между половете върху ролите, функциите, статуса и условията на труд на избраните представители на всички равнища;
39. да насърчават балансираното участие в управленски постове в медиите, включително в управителните, програмните, образователните, обучителните органи, органите за развойна дейност и регулаторните органи;
40. да подкрепят обучение и повишаване на чувствителността на студентите по журналистика и на професионалистите в областта на медиите по въпроси, свързани с равенството между половете и как да се избегнат сексистки стереотипи и сексизма;

41. да насърчават професионалистите в областта на медиите да осигуряват представяне по еднакъв начин на мъжете и жените кандидати и избрани представители, особено по време на избори.

С. Мониторинг

Държавите-членки трябва:

42. да обмислят създаването на независими органи, като например паритетни обсерватории или специален независим посреднически орган, с оглед осъществяване на правителствената политика в областта на балансираното участие на жените и на мъжете в политическия и в обществения живот, или да възложат тази задача на националния механизъм за равенство;

43. да обмислят определяне и прилагане на показатели за мониторинг и оценка на балансираното участие на жените и на мъжете във вземането на решения въз основа на международно съпоставими данни, разбити по пол;

44. да обмислят приемането на следните показатели за измерване на напредъка в областта на вземането на решения в политическия и обществения живот:

- i. процент на жените и на мъжете - избрани представители в парламентите (наднационални/национални/федерални/регионални) и в местните органи по политически партии;
- ii. процент на жените и на мъжете - избрани представители в парламентите (наднационални/национални) в сравнение с броя на кандидатите (показател на успеха);
- iii. процент на жените и на мъжете в националните делегации в органи с номинирани представители, като Парламентарната асамблея на Съвета на Европа и Конгреса на местните и регионалните власти в Европа, и в международните организации и на международни форуми;
- iv. процент на жените и на мъжете в националните, федералните и регионалните правителства;
- v. брой на жените - старши/младши министри в различните сфери на дейности (портфейли/министерства) на националните, федералните и регионалните правителства на държавите членки;
- vi. процент на жените и на мъжете - най-старши държавни служители и тяхното разпределение в различните области на дейност;
- vii. процент на жените и на мъжете съдии във върховния съд;
- viii. процент на жените и на мъжете в органи, назначени от правителството;
- ix. процент на жените и на мъжете в управителните органи на политическите партии на национално равнище;
- x. процент на жените и на мъжете - членове на работодателски, синдикални и професионални организации, и процент на жените и на мъжете в техните управителни органи на национално равнище;

45. да подават всяка година доклади до техните национални парламенти относно предприетите мерки и постигнатия напредък в съответствие с посочените по-горе показатели;

46. да публикуват всяка година доклади за предприетите мерки и постигнатия напредък по отношение на участието на жените във вземането на решения, и широко да разпространяват тези доклади;

47. да публикуват и да направят леснодостъпна статистиката за кандидатите за политически постове и избраните представители, съдържаща информация за пол, възраст, длъжност, сфера на дейност (частна/публична), образование;

48. да насърчават редовно извършване на анализ на видимостта на жените и на мъжете и начина на тяхното представяне в националните новини и в програмите по актуални въпроси, особено по време на избирателни кампании.